

DOMSTOLENS DOM
24. november 1993 *

I de forenede sager C-267/91 og C-268/91,

angående anmodninger, som Tribunal de grande instance de Strasbourg (Frankrig) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende straffesager mod

Bernard Keck

og

Daniel Mithouard

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens konkurrenceregler og bestemmelser om frie varebevægelser inden for Fællesskabet,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene G.F. Mancini, J.C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco og D.A.O. Edward samt dommerne C.N. Kakouris, R. Joliet, F.A. Schockweiler, G.C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P.J.G. Kapteyn og J.L. Murray,

generaladvokat: W. Van Gerven
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

* Processprog: fransk.

- D. Mithouard ved advokat M. Meyer, Strasbourg

- B. Keck ved advokat J.-P. Wachsmann, Strasbourg

- den franske regering ved sous-directeur Ph. Pouzoulet, Udenrigsministeriets direction des affaires juridiques, og udenrigssekretær H. Duchêne, direction juridique, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

- den græske regering ved assisterende juridisk konsulent F. P. Georgakopoulos, Statens Advokatkontor, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent R. Wainwright og V. Melgar, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, bistået af advokat H. Lehman, Paris,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at D. Mithouard ved advokaterne Meyer og Huet, Strasbourg, den franske regering og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 9. marts 1993,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 28. april 1993,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved to domme af 27. juni 1991 indgået til Domstolen den 16. oktober 1991 har Tribunal de grande instance de Strasbourg i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens konkurrenceregler og bestemmelser om fri bevægelighed inden for Fællesskabet.
- 2 Spørgsmålene er stillet under straffesager, hvorunder B. Keck og D. Mithouard er tiltalt for overtrædelse af bestemmelserne i artikel 1 i den franske lov nr. 63-628 af 2. juli 1963, som ændret ved artikel 32 i bekendtgørelse nr. 86-1243 af 1. december 1986, ved at have videresolgt varer i uændret stand til priser, der var lavere end den faktiske indkøbspris.
- 3 Til deres forsvar gjorde B. Keck og D. Mithouard gældende, at et generelt forbud mod videresalg med tab som det, der er indeholdt i ovennævnte bestemmelser, er uforeneligt med traktatens artikel 30 og med principperne om fri bevægelighed for personer, tjenesteydelser og kapital og om fri konkurrence inden for Fællesskabet.
- 4 Tribunal de grande instance de Strasbourg fandt, at afgørelsen måtte bero på en fortolkning af en række fællesskabsretlige bestemmelser, og udsatte derfor begge sager på Domstolens besvarelse af følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er det i Frankrig gældende forbud mod videresalg med tab, jf. artikel 32 i bekendtgørelse nr. 86-1243 af 1. december 1986, foreneligt med de principper om fri bevægelighed for personer, tjenesteydelser og kapital, om fri konkurrence på fællesmarkedet og om forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, som er opstillet i traktaten af 25. marts 1957 om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, nærmere bestemt i traktatens artikel 3 og 7, idet fransk lovgivning vil kunne medføre en fordrejning af konkurrencen

- a) da den kun omfatter videresalg med tab og ikke inddrager producenten under forbuddets anvendelsesområde, og denne således frit kan markedsføre den vare, han fremstiller eller — måske kun ubetydeligt — forarbejder eller forædler, til en lavere pris end kostprisen
- b) da den indebærer forskellige konkurrencevilkår, navnlig i grænseområder, mellem de enkelte erhvervsdrivende som følge af deres nationalitet og deres etableringssted?»
- 5 Hvad nærmere angår de faktiske omstændigheder i hovedsagen, retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.
- 6 Indledningsvis bemærkes, at traktatens bestemmelser om fri bevægelighed for personer, tjenesteydelser og kapital inden for Fællesskabet ikke er relevante i forbindelse med et generelt forbud mod videresalg med tab, idet et sådant forbud vedrører markedsføring af varer; de nævnte traktatbestemmelser er derfor sagsgenstanden i hovedsagen uvedkommende.
- 7 Hvad dernæst angår princippet om forbud mod forskelsbehandling i traktatens artikel 7 fremgår det af forelæggelsesdommene, at den nationale retsinstans finder det tvivlsomt, om forbuddet mod videresalg med tab er foreneligt med traktatbestemmelsen, idet det kan indebære ulemper for de virksomheder, der er omfattet af det, i forhold til deres konkurrenter i medlemsstater, hvor videresalg med tab ikke er forbudt.
- 8 Hertil bemærkes, at den omstændighed, at salgsvirksomheder i forskellige medlemsstater er omfattet af forskellige lovgivninger, hvoraf nogle forbyder videresalg med tab, mens andre ikke gør det, ikke udgør en forskelsbehandling som nævnt i traktatens artikel 7, såfremt de nationale lovbestemmelser, hovedsagen drejer sig

om, finder anvendelse på enhver form for salg i indlandet, uanset sælgernes nationalitet (jf. dom af 14.7.1988, sag 308/86, Lambert, Sml. s. 4369).

- 9 Endelig fremgår det af det præjudicielle spørgsmål, at den forelæggende ret ønsker en nærmere belysning af eventuelle konkurrencebegrænsende virkninger af de omtvistede bestemmelser. Den har i denne forbindelse henvist til Fællesskabets målsætninger, således som beskrevet i traktatens artikel 3, uden dog at nævne de specielle traktatbestemmelser, hvorved de er gennemført inden for konkurrenceområdet.
- 10 Under hensyn til de fremførte argumenter og retsforhandlingerne for Domstolen og for at kunne give en relevant besvarelse af det præjudicielle spørgsmål finder Domstolen herefter alene anledning til at behandle forbuddet mod videresalg med tab set i forhold til princippet om frie varebevægelser.
- 11 Traktatens artikel 30 bestemmer, at kvantitative indførselsrestriktioner såvel som alle foranstaltninger med tilsvarende virkning er forbudt mellem medlemsstaterne. Ifølge Domstolens faste praksis skal enhver foranstaltning, som direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan hindre samhandelen inden for Fællesskabet, anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion.
- 12 Det må fastslås, at formålet med nationale lovbestemmelser om et generelt forbud mod videresalg med tab ikke er at regulere samhandelen med varer mellem medlemsstaterne.
- 13 Ganske vist kan sådanne lovbestemmelser begrænse omsætningen og således også omsætningen af varer fra andre medlemsstater, i det omfang de erhvervsdrivende herved er afskåret fra at anvende en bestemt salgsfremmende metode. Spørgsmålet er imidlertid, om denne blotte mulighed er tilstrækkelig til, at den omtvistede lovgivning må betegnes som en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion.

- 14 De erhvervsdrivende påberåber sig i stadig stigende omfang traktatens artikel 30 med henblik på at anfægte de mest forskelligartede bestemmelser, der medfører en begrænsning af deres frie erhvervsudøvelse, også selv om bestemmelserne ikke er møntet på varer fra andre medlemsstater. På denne baggrund finder Domstolen det nødvendigt at tage sin praksis på dette område op til fornyet overvejelse og at præcisere den nærmere.
- 15 I denne forbindelse bemærkes, at i henhold til Domstolens Cassis de Dijon-praksis (dom af 20.2.1979, sag 120/78, Rewe-Zentral, Sml. s. 649) forstås ved foranstaltninger med tilsvarende virkning, der er forbudt i henhold til artikel 30, sådanne hindringer for de frie varebevægelser, der i mangel af en harmonisering af lovgivningerne følger af, at der på varer fra andre medlemsstater, hvor de er lovligt fremstillet og bragt i omsætning, anvendes regler om, hvilke betingelser sådanne varer skal opfylde (f.eks. med hensyn til benævnelse, form, dimensioner, vægt, sammensætning, præsentation, mærkning og emballage), og det uanset om sådanne regler anvendes uden forskel på alle varer, når en sådan anvendelse ikke kan begrundes ud fra et alment hensyn, der går forud for hensynene til de frie varebevægelser.
- 16 I modsætning til, hvad Domstolen hidtil har antaget, kan det forhold, at nationale bestemmelser, som begrænser eller forbyder bestemte former for salg, bringes i anvendelse på varer fra andre medlemsstater, derimod ikke antages direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt at hindre samhandelen mellem medlemsstaterne som nævnt i dommen i Dassonville-sagen (dom af 11.7.1974, sag 8/74, Sml. s. 837), forudsat at sådanne nationale bestemmelser finder anvendelse på alle de berørte erhvervsdrivende, der udøver virksomhed i indlandet, og forudsat at bestemmelserne, såvel retligt som faktisk, påvirker afsætningen af indenlandsk fremstillede varer og varer fra andre medlemsstater på samme måde.
- 17 Når disse betingelser er opfyldt, kan en anvendelse af sådanne bestemmelser på salg af varer fra en anden medlemsstat, som opfylder de af denne stat fastsatte regler, ikke antages at forhindre, at varerne får adgang til markedet eller medføre større ulemper i denne henseende end for indenlandsk fremstillede varer. Sådanne bestemmelser falder derfor uden for anvendelsesområdet for traktatens artikel 30.

- 18 Det præjudicielle spørgsmål må derfor besvares med, at EØF-traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at den ikke finder anvendelse på en lovgivning i en medlemsstat, som generelt forbyder videresalg med tab.

Sagens omkostninger

- 19 De udgifter, der er afholdt af den franske og den græske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagernes omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal de grande instance de Strasbourg ved to domme af 27. juni 1991, for ret:

EØF-traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at den ikke finder anvendelse på en lovgivning i en medlemsstat, som generelt forbyder videresalg med tab.

Due	Mancini	Moitinho de Almeida	Diez de Velasco	
Edward	Kakouris	Joliet	Schockweiler	
Rodríguez Iglesias	Grévisse	Zuleeg	Kapteyn	Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. november 1993.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident